

prima instanță - (Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău) E. Cojocari
instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) N. Cernat, L. Bulgac, A. Pahopol

ÎNCHEIERE

21 decembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului,
judecători

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Dumitru Mardari

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Raisa Boaghi împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 aprilie 2016, prin care a fost respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, admis apelul declarat de Raisa Boaghi și modificată hotărârea Judecătoriei Buiucani, municipiul Chișinău din 21 decembrie 2015,

c o n s t a t ă:

La 06 iulie 2015 Raisa Boaghi a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, solicitând încasarea sumei de 100 000 lei cu titlu de compensare a prejudiciului moral.

În motivarea cererii de chemare în judecată a indicat că la 24 iunie 2002 medicul veterinar al Serviciului Veterinar de Stat al mun. Chișinău, Mihai Valentin, contrar prevederilor instrucționale, a vaccinat bovina pe care o aveau în gospodărie contra bolii „Antrax”, iar în urma vaccinării aceasta a murit.

Susține reclamanta că medicul veterinar a recunoscut vina, angajându-se să-i achite suma de 5 000 lei până la sfârșitul anului 2002, însă nu și-a respectat angajamentul, fiind nevoită să se adreseze în instanța de judecată.

Menționează că la prima ședință, conform art. 206 alin. (1) Codul de procedură civilă, a depus cerere scrisă prin care a solicitat examinarea cauzei în lipsă.

Pe parcursul ședințelor de judecată a participat reprezentantul său, dar la ședința din 21 septembrie 2006 nu s-a prezentat și, din acest motiv, instanța de fond a scos cererea de pe rol.

Relevă că, cu încheierea pronunțată nu a fost de acord deoarece art. 267 Codul de procedură civilă nu prevede drept temei pentru scoaterea cererii de pe rol cazul de neprezentare în judecată a reprezentantului reclamantului. Mai mult ca atât, art. 206 alin. (5) Codul de procedură civilă prevede examinarea pricinii în caz de neprezentare în ședință a reprezentantului.

Potrivit deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2006 pricina a fost restituită spre judecare.

În cadrul judecării pricinii s-a numit o expertiză și a rămas în așteptarea rezultatelor și citarea pentru continuarea procesului, dar ulterior i s-a comunicat că cererea a fost scoasă de pe rol, din motiv că nu s-a prezentat la ședință.

La 24 decembrie 2009 a depus cerere prin care a solicitat anularea încheierii nr. 2-1147/07, însă instanța de judecată a primit cererea, nu a examinat-o și dosarul a fost lăsat în arhivă în continuare, fără a fi informată.

Ulterior, la 20 ianuarie 2011 a depus din nou cerere, dar a aflat că și aceasta lipsește în dosar.

La 24 august 2011 a depus recurs la Curtea de Apel Chișinău, anexând ambele cereri, însă dosarul s-a pierdut, iar la 23 iulie 2012 a solicitat informație despre examinarea recursului, însă nu a primit răspuns.

Astfel, la 15 și 16 noiembrie 2012 a depus cereri la Judecătoria Buiucani și Curtea de Apel Chișinău, solicitând informații despre dosar.

La 26 noiembrie 2012 Curtea de Apel Chișinău a informat-o că dosarul a fost expediat la Curtea Supremă la 16 februarie 2012, iar la 14 decembrie 2012 tot de la Curtea de Apel Chișinău a primit un alt răspuns, prin care a fost informată că dosarul a fost ridicat de la Curtea de Apel Chișinău și restituit pentru soluționare în instanța de fond și că prin încheierea Judecătoriei Buiucani din 09 iunie 2012 a fost anulată încheierea din 09 iunie 2009.

La 16 septembrie 2012 Judecătoria Buiucani i-a comunicat despre admiterea recursului și că dosarul se află în procedură la judecătorul Sergiu Lazari și despre data ședinței va fi înștiințată. Însă, nu a fost citată în ședința de judecată și despre dosar iarăși nu se cunoștea nimic.

La 23 decembrie 2013 a depus repetat cerere la Judecătoria Buiucani pentru a primi informații, fiindu-i comunicat că la 25 ianuarie 2014 cererea din nou a fost scoasă de pe rol.

La 31 ianuarie 2014 s-a prezentat pentru a face cunoștință cu materialele dosarului de la arhivă, unde i s-a spus că dosarul a fost expediat la Curtea de Apel Chișinău și înapoi nu s-a întors.

Reține că, reieșind din conținutul încheierii din 02 februarie 2012, dosarul venise de la Curtea de Apel Chișinău și s-a aflat la judecătorul Sergiu Lazari nefiind transmis în arhivă.

Ulterior, la 02 iulie 2014 a contestat cu recurs încheierea din 02 februarie 2012 și prin decizia Curții de Apel Chișinău la 24 aprilie 2014 pricina a fost restituită în aceiași instanță pentru examinarea cauzei în fond, nefiind informată.

La 02 și 08 iunie 2015 a expediat cereri către Judecătoria Buiucani și Curtea de Apel Chișinău, solicitând informații referitoare la dosar.

La 12 iunie 2015 de la Judecătoria Buiucani și apoi la 16 mai 2015 de la Curtea de Apel Chișinău, a primit răspunsul prin care a fost informată că dosarul se află în procedură la judecătorul M. Murguleț și că pricina a fost numită pentru examinare pentru data de 02 iulie 2015.

Afirmă reclamanta că, studiind dosarul a constatat că începând cu anul 2005 instanța de judecată a tergiversat examinarea pricinii și nu a adoptat o hotărâre în acest sens, iar pe parcursul a 10 ani, aceste acțiuni/inacțiuni au dus la încălcarea principiului unei bune administrări a justiției.

Totodată, invocă că prin neexaminarea în termen rezonabil a cauzei, i-a fost cauzat un prejudiciu moral, apreciat în sumă de 100 000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 21 decembrie 2015 s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Raisa Boaghi.

S-a constatat încălcarea dreptului reclamantei Raisa Boaghi la judecarea în termen rezonabil a cauzei la cererea de chemare în judecată înaintată de Raisa Boaghi împotriva Serviciului de Stat Veterinar al mun. Chișinău și Mihail Valentin privind încasarea prejudiciului material și moral.

S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul Raisei Boaghi echivalentul bănesc pentru compensarea prejudiciului moral în mărime de 10 000 lei.

La 18 ianuarie 2016 Raisa Boaghi a declarat apel împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând casarea acesteia în partea respingerii pretențiilor, cu pronunțarea unei noi hotărâri privind admiterea integrală a acțiunii.

La 19 ianuarie 2016 Ministerul Justiției a depus cerere de apel împotriva hotărârii instanței fond, solicitând casarea acesteia, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 12 aprilie 2016 s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției.

S-a admis apelul declarat de Raisa Boaghi.

S-a modificat hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 21 decembrie 2015, în partea încasării de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul Raisei Boaghi a prejudiciului moral, fiind majorat de la suma de 10 000 lei până la suma de 25 000 lei.

În rest, hotărârea instanței de fond s-a menținut.

La 11 iulie 2016, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 aprilie 2016 și a hotărârii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 21 decembrie 2015, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii sau modificarea hotărârii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 21 decembrie 2015 în sensul aplicării prevederilor art. 5 alin. (2) Legea nr. 87.

Recurentul Ministerul Justiției, în motivarea recursului, a indicat că decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe sunt neîntemeiate și pasibile de a fi casate/modificate.

În acest sens, invocă că au fost aplicate eronat normele de drept material și apreciate arbitrar probele anexate la dosar.

Sușține că instanța de apel și instanța de fond au apreciat doar parțial raportul motivat prezentat de Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău, în condițiile în care din conținutul acestuia este evident că durata de timp a examinării cauzei din speța principală s-a datorat complexității cauzei și comportamentului participanților la proces.

Afirmă că instanțele de judecată neîntemeiat au dispus încasarea sumei cu titlu de compensare a prejudiciului moral, în condițiile în care nu există nici un temei de acordare a despăgubirii bănești, întrucât nu există temeiuri de a constata încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei. Or, prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 nu acordă în mod automat dreptul la încasarea prejudiciului atât material, cât și moral, în lipsa dovezilor că persoana a suferit un prejudiciu în urma încălcării dreptului garantat de lege.

Pentru ca reclamantul să pretindă la repararea prejudiciului moral, acesta urma să dovedească existența acestuia, prezentând probe veridice, pertinente și concludente, or, nerespectarea principiului probațiunii, statuat în art. 118 Codul de Procedură Civilă, trebuie să aibă ca efect respingerea solicitării, or, în cazul de față, instanța de fond a admis parțial acest capăt de acțiune, ceea ce a adus la încălcarea normelor de drept material prin neaplicarea legii care trebuia să fie aplicat, ceea ce în temeiul art. 386, alin. (1), lit. d) Codul de procedură civilă prezintă temei direct de casare a hotărârii.

Prin urmare, reține că acordarea de satisfacții bănești nu constituie o regulă generală, dar fiind o excepție de la această regulă. Or, potrivit art. 5 din Legea nr. 87, simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral.

Recurentul și-a întemeiat recursul în baza prevederilor art. 119 din Constituția Republicii Moldova, art. 13 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, art. 429, 430, 434, 16, 437, 432 alin. (1) și (2) lit. c) Codul de procedură civilă.

La 13 decembrie 2016 intimata Raisa Boaghi a depus referință, prin care a exprimat dezacordul cu recursul declarat de Ministerul Justiției și a solicitat respingerea acestuia.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Având în vedere că copia deciziei recurate expediată în adresa recurentului la 28 aprilie 2016 (f.d. 188) a fost recepționată la 10 mai 2016 (f.d. 196), recursul depus de Ministerul Justiției la 11 iulie 2016 se consideră declarat în termen.

Analizând modul în care recurentul Ministerul Justiției și-a exercitat dreptul la recurs, fără a se expune cu referire la legalitatea deciziei instanței de apel atacate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele motive.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Codul de procedură civilă.

Astfel, analizând argumentele recursului prin prisma existenței temeiurilor de declarare a recursului, Colegiul constată că acestea nu se încadrează în limitele stabilite de norma precitată, instanța de apel aplicând corect normele de drept material și de drept procedural.

Subsecvent, în conformitate cu art. 433 lit. a) Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației, în viziunea recurentului, fără a indica un temei prevăzut de art. 432 alin. (2), (3) și (4) Codul de procedură civilă, sunt inadmisibile din considerentele că nu se încadrează în prevederile art. 432 alin. (2), (3) și (4) Codul de procedură civilă și nu constituie temei de casare a deciziei, deoarece recursul exercitat are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei dar nu și temeinicia în fapt.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și jurisprudența CEDO, conform cărei recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, însă motivele recursului invocat în speță sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat în mod corespunzător.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Totodată, Colegiul reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs. Prin prisma art. 432 alin. (4) Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite la art. 130 Codul de procedură civilă. Din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

Cu referire la argumentul recurentului privind aplicarea eronată de către instanța de apel a normelor de drept material, colegiul menționează că în cererea de recurs nu se indică prin ce s-a manifestat aplicarea eronată a normelor de drept material și din care circumstanțe aceasta rezultă. Colegiul reține că acesta argument al recurentului poartă un caracter declarativ, nefiind posibilă determinarea aspectului de legalitate al deciziei instanței de apel ce urmează a fi supus controlului judiciar.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de Ministerul Justiției nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Codul de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de Ministerul Justiției, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,

Svetlana Filincova

judecători

Maria Ghervas

Dumitru Mardari